

SINTEF

Byggebransjens våtromsnorm

Kvalitet i 30 år

Thale Plesser

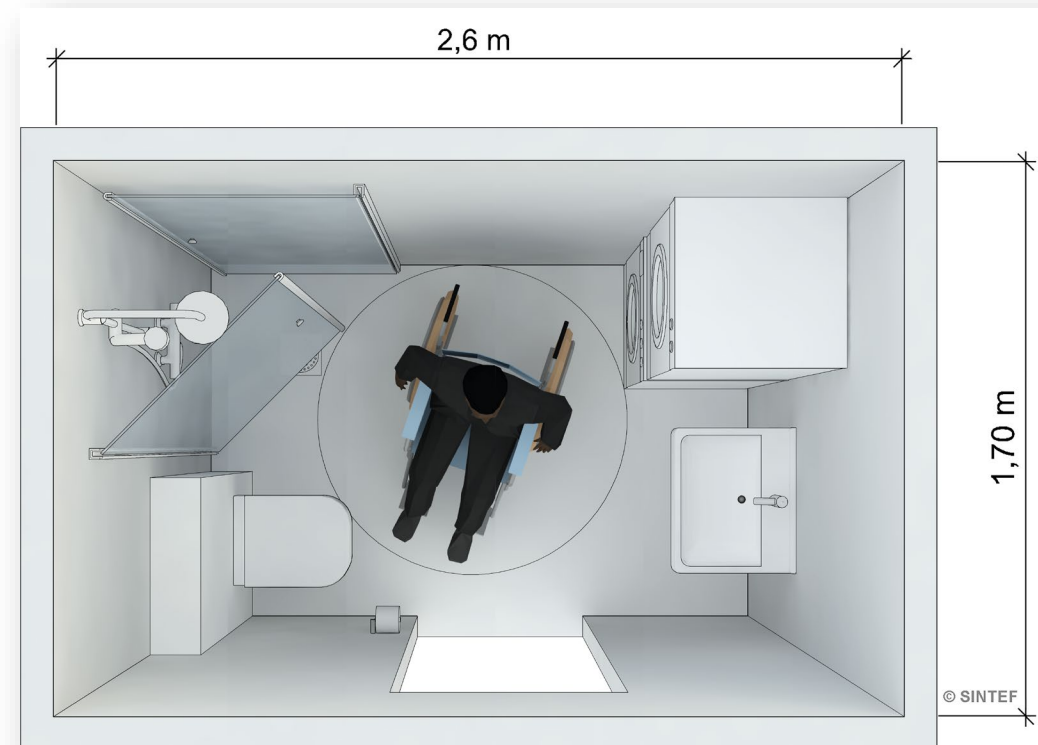
Teknologi for et bedre samfunn

SINTEF

Våtrom - et dyrt og komplisert rom

- Baderom, dusjrom og vaskerom (TEK17)
- Fritt vann på gulv og vegger
  - Dusjvann
  - Vannsjøl fra f.eks. bading i badekar
- Vann- og avløpsinstallasjoner
  - Utstyr som er koblet til vann: Dusj, toalett, servant og vaskemaskin
  - Vann- og avløpsinstallasjonene er skjult i vegger og etasjeskillere
  - Våtrommet er endepunktet for lekkasjevann når man bruker rør-i-rør-systemer

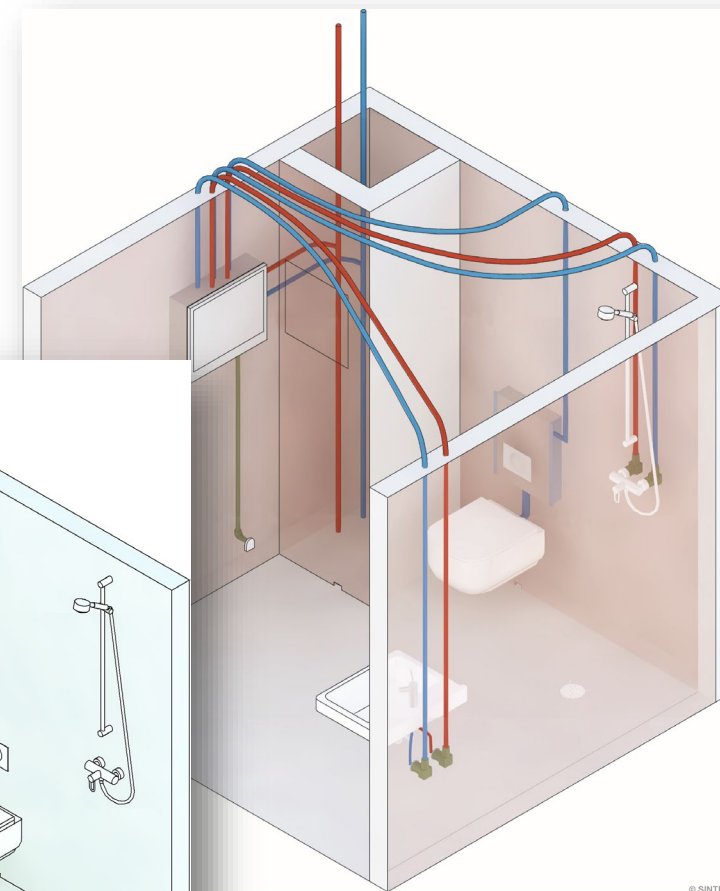
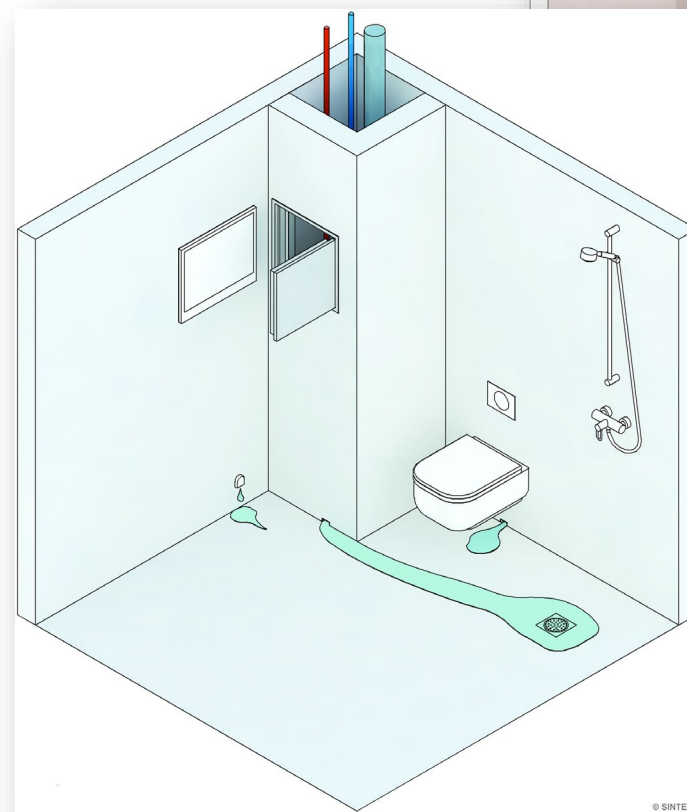
BVN 21.110 (2023), SINTEF Community

SINTEF

Det gode våtromsprosjektet

- Robuste konstruksjoner og produkter
- God planlegging, utførelse og kontroll ved bygging
- Samarbeide mellom fagene og respekt for hverandres oppgaver og roller
- Kompetanse i alle ledd
- Fokus på behovene og ønskene til de som skal bruke våtrommet

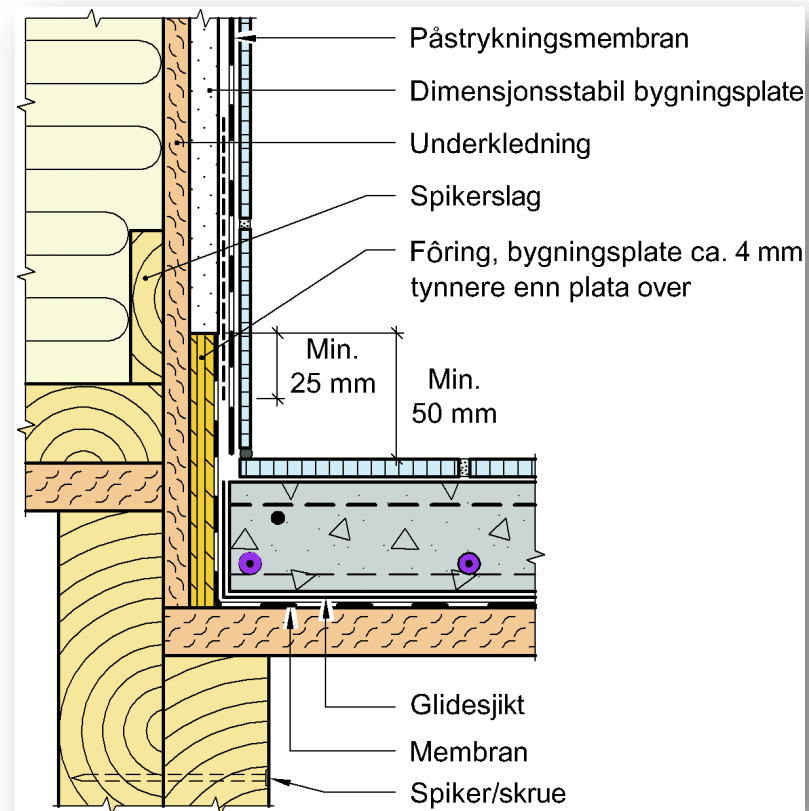
BVN 41.310 (2019),
SINTEF Community

SINTEF

Byggebransjens våtromsnorm

- Byggebransjens våtromsnorm
  - gir løsninger for vannskadesikre og funksjonelle våtrom med høy kvalitet og lang levetid
  - beskriver planlegging av prosjekter, kontroll og dokumentasjon av arbeidene
  - er i henhold til norsk regelverk
- Eies av SINTEF Community, som også har ansvar for utvikling av våtromsnormen
- Beslutninger om innhold og utvikling er i samarbeid med Fagrådet for våtrom

BVN 31.110 (2014), SINTEF Community

SINTEF

<https://www.byggforsk.no/vaatromsnormen>

The screenshot shows a website page with a light blue header and a main content area. On the left is a navigation menu. The main content area features a large image of a white toilet, a search bar, and a list of articles. The top navigation bar includes icons for search, user profile, heart, and shopping cart.

Byggebransjens våtromsnorm

1. Administrasjon
2. Planlegging
3. Konstruksjoner
4. Installasjoner
5. Materialer og produkter
6. Kvalitetssikring og dokumentasjon

Arkiv - utgåtte anvisninger

Byggeregler

Klikk og finn

Min side

Mine anvisninger ♥

Våtromsnormen 30 år (1994-2024)

Bygg vannskadesikre, funksjonelle våtrom med høy kvalitet og lang levetid

[Les mer om Byggebransjens våtromsnorm](#)

Anvisninger   Figurer   Arkiv

Søk i anvisninger...

Figursamling

350 utvalgte illustrasjoner fra

Aktuelt   Nye og reviderte anvisninger

Elektriske installasjoner i våtrom krever nøye planlegging

For å ivareta elsikkerheten er det egne krav for elektriske installasjoner i baderom og andre rom der det er montert dusj eller badekar.

Begrensede revisjoner

SINTEF

De første anvisningene ble publisert i 1994

Arkiveksemlar Utgått 1995 Erstattet av 10.100

Administrasjon
Generelt

Våtromsnormen
1994

ARKIVEKSEMPLAR

Innhold 10.100

Utgitt i samarbeid med Fagrådet for våtrom, sekretariat v/ SINTEF Arkitektur og byggtteknikk, 7034 Trondheim, tlf. 73 59 26 20

1 Administrasjon	32 Vegg
10 Generelt	33 Himling
10.100 Innhold	34 Installasjoner
11 Organisasjon og vedtekter	34.100 Montering av gulvsluk i trebjelkelag. Rekkefølgeprosedyre
11.100 Byggebransjens våtromstilsyn. Formål, organisasjon og vedtekter	
11.400 Byggebransjens våtromstilsyn. Medlemskap og kontroll	
12 Krav til kompetanse og utdanning	4 Materialer
12.100 Opplæring, godkjenning og sertifisering	40 Generelt
	41 (Reserve)
2 Planlegging	42 Konstruksjonsmaterialer
20 Generelt	42.200 Bygningsplater
20.000 Hvordan bruke våtromsnormen	43 Membraner og vannavvisere
20.100 Funksjonskrav ved planlegging av våtrom	43.100 Klassifisering og prøvemetoder og vannavvisere
20.200 Kravspesifikasjoner for utstyr og innredning. Sjekklistor	43.110 Limte banevarer. Prøvetemperaturer og krav
20.300 Vurdering av våtrom ved rehabilitering	43.120 Løse og selvklebende banevarer. Prøvetemperaturer og krav
21 Rom	43.130 Påstrykningsmembraner. Prøvetemperaturer og krav
22 Overflater og tettesjikt	44 Overflatebelegg
22.100 Valg av membran og overflatebehandling	45 Sanitærmateriell
	46 Elektrisk materiell
3 Konstruksjoner	47 Ventilasjon
30 Generelt	
30.100 Krav til underlag	5 Utførelse
30.200 Gjennomføringer i membraner	50 Generelt
30.300 Overganger mellom golv og vegg	51 Støpearbeid
31 Golv	
31.010 Oppbygging av fall på golv	
31.100 Planlegging av tregolv	
31.200 Planlegging av betonggolv	

Norges byggforskningsinstitutt Tlf. 22 96 55 00 Postadresse: Postboks 123 Blindern, 0314 Oslo

© Etenrykk forbudt

Alle utgitte anvisninger er digitalt tilgjengelige via hjemmesiden til Byggebransjens våtromsnorm - se "Arkiv"

Arkiveksemlar Utgått 1995 Erstattet av 10.100

– 2 –

10.100

52 Tømrerarbeid	6 Kontroll
52.110 Utførelse av golv på bjelkelag eller tilfarere	60 Generelt
52.210 Utførelse av bindingsverksvegg	60.014 Fukt i materialer. Måleprosedyrer og krav
53 Membranarbeid	60.015 Instrumenter og metoder for måling av fukt
53.100 Membraner. Legging/påføring	61 Egenkontroll
54 Overflatearbeid	61.510 Egenkontroll av rørarbeid
54.100 Vinylbelegg. Legging/montering	62 Ekstern kontroll
54.200 Keramiske fliser. Setting og legging	
55 Rørarbeid	
55.000 Forskrifter, prosjekteringsgrunnlag og bakgrunnsmateriale for rørarbeid	7 Henvisninger
56 Elektroarbeid	70 Generelt
57 Blikkenslagerarbeid	71 Lover og forskrifter
	72 Veiledninger og anvisninger

SINTEF Etenrykk forbudt.

BVN 10.100 (1994), SINTEF Community

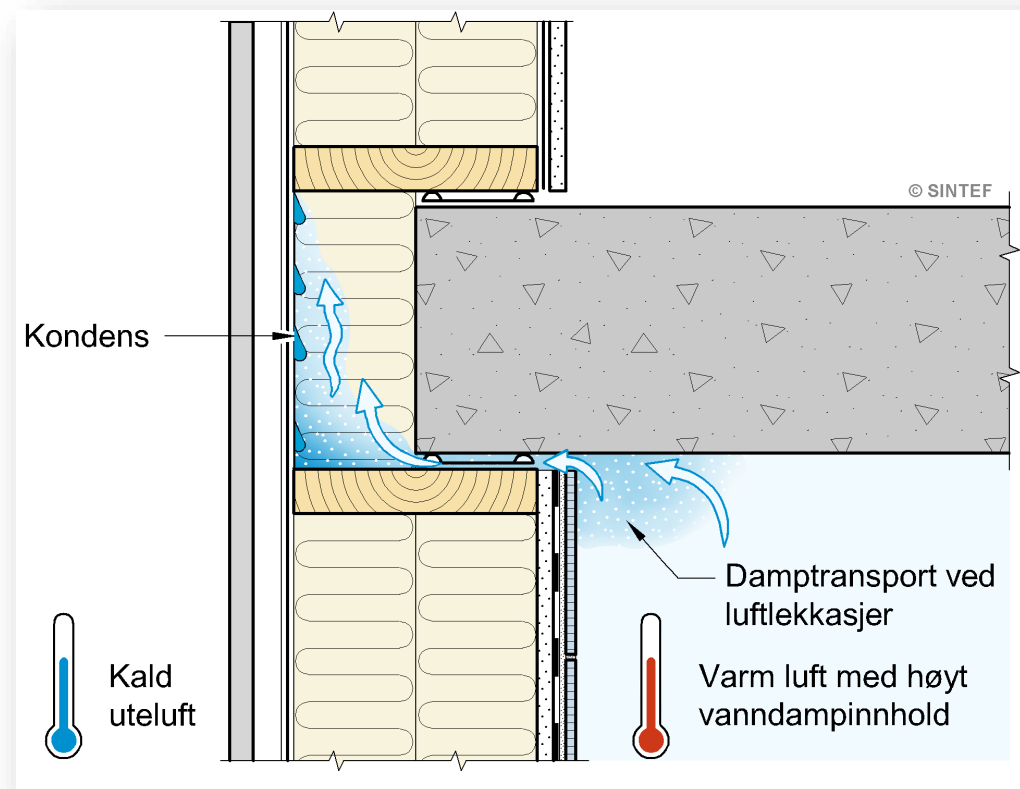
Teknologi for et bedre samfunn

SINTEF

Fra idé til Byggebransjens våtromsnorm

- 1990/1991 Bygghåndverksfagenes landsforening (BHLF)
  - Mulighet for en tverrfaglig norm og innføringskurs i våtromsoppbygging
- 1991/1992 Norges byggforskningsinstitutt (NBI)
  - Lager utkast til Byggebransjens våtromsnorm på oppdrag fra BHLF
  - Inspirasjon fra svenske og danske ordninger
- 1992/1993 Byggebransjens våtromsnorm
  - Fagrådet for våtrom (FFV) gir NBI i oppdrag å videreutvikle våtromsnormen, etter samme mal som Byggforskserien
  - FFV inngår forlagsavtale med NBI om utgivelse

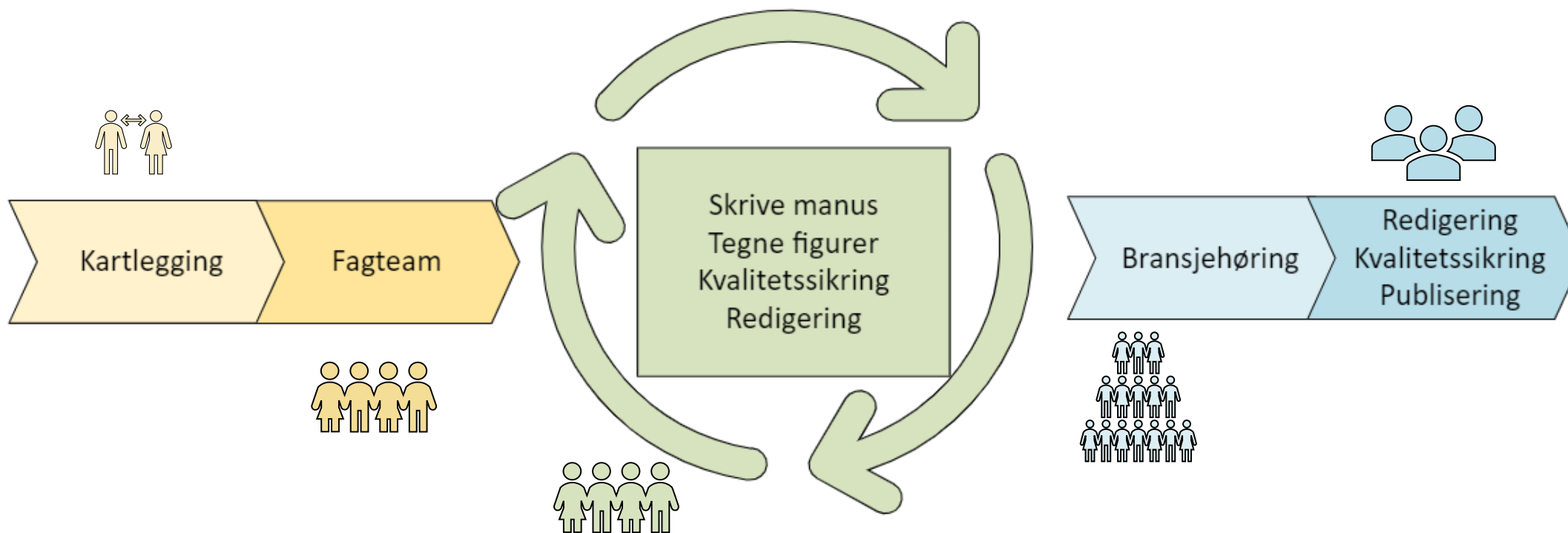

BVN 30.030 (2023), SINTEF Community (tidligere NBI)

SINTEF

Utvikling av en anvisning

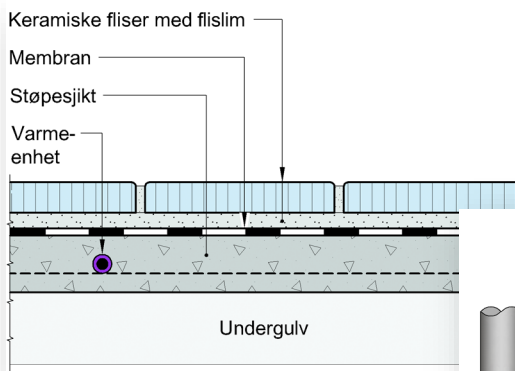

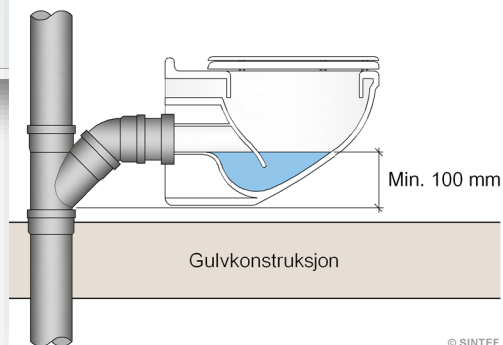
SINTEF

Helhetlige løsninger, tverrfaglighet og kvalitet i arbeidene

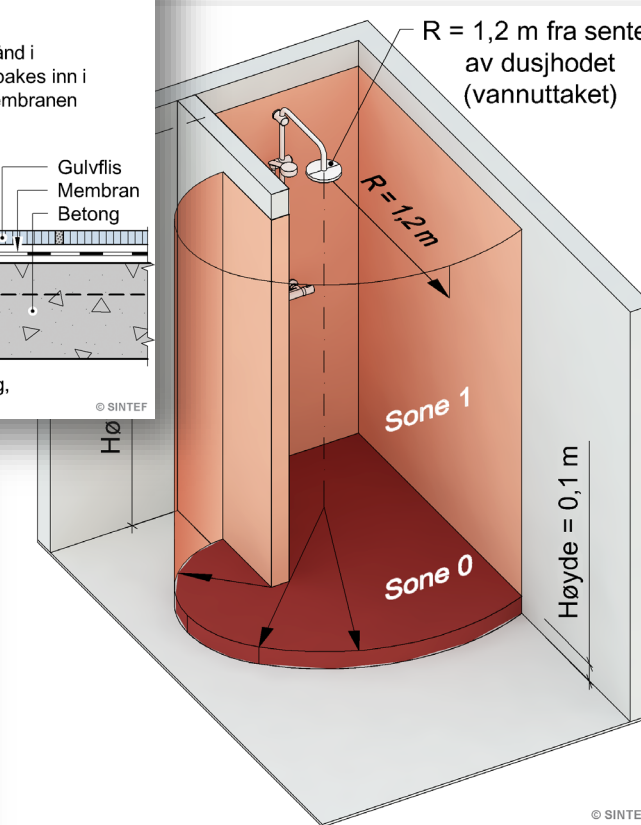
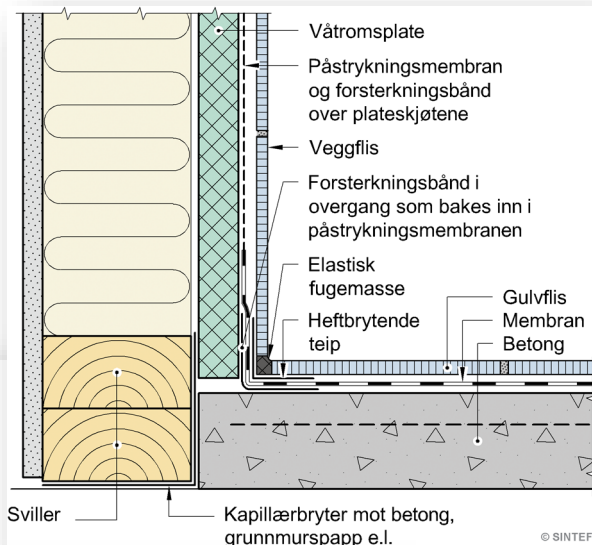
BVN 34.341
(2019, v. 2.1, 24.1.2024),
SINTEF Community

BVN 31.210 (2023),
SINTEF Community

BVN 42.310 (2022),
SINTEF Community

BVN 45.110 (2023),
SINTEF Community

Teknologi for et bedre samfunn

SINTEF

Teknologi for et bedre samfunn

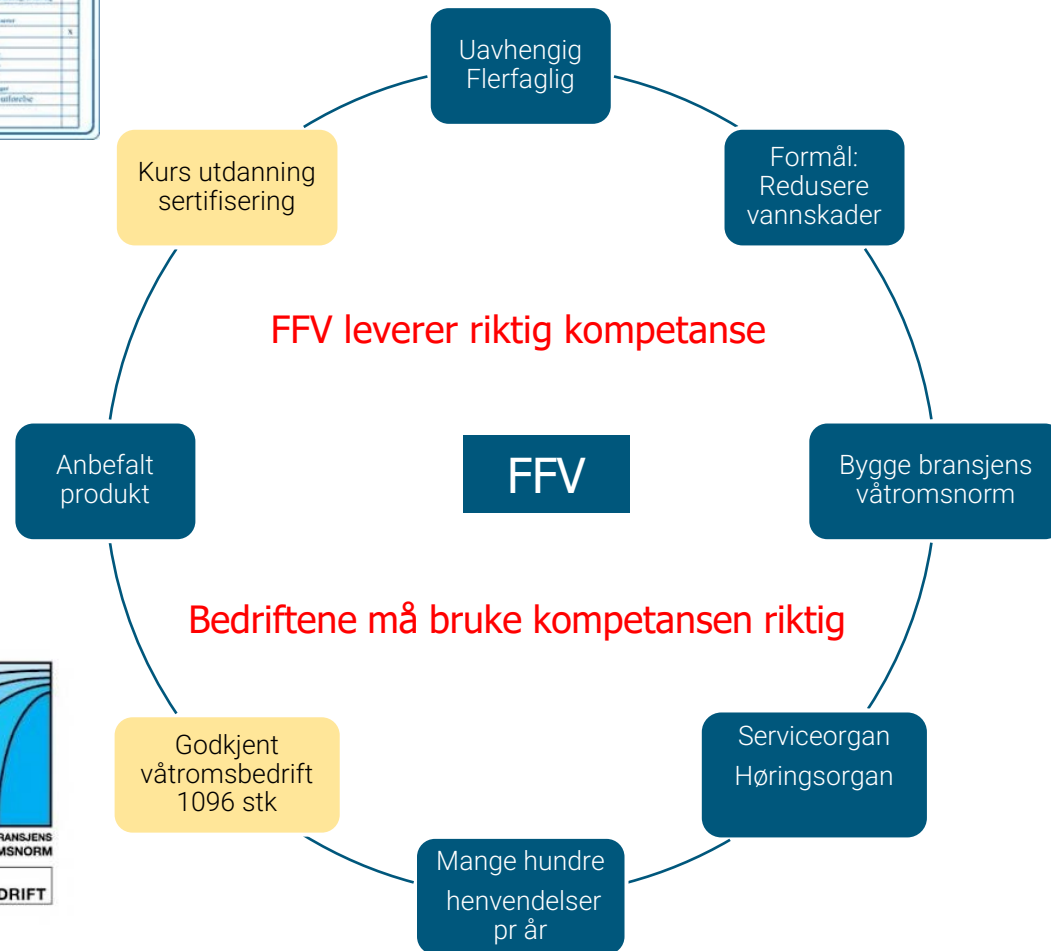
BVN 30 ÅR KURSING OG GODKJENTE VÅTROM

Fagsjef FFV ved Bjørnar Hansen

FAGRÅDET FOR VÅTROM (FFV)

TEK17 ferdig tolket

FFV leverer riktig kompetanse

Bedriftene må bruke kompetansen riktig

BADEBLOGGEN

Fordi våtrom skal være tørre

Norm mot vannskader

ann- og fuktska-
er beløper seg til
en milliard kro-
er i året. Men
are 400 millioner
roner dekkes av
orsikring. Bygg-
åndverksfagene
ar nå tatt initiati-
et til en våtroms-
orm som skal
rebygge skader,

SLAUG BISSEBERG
MARINA JENSEN
(foto)

familien Christie på Røa
de første i Norge som
nytter seg av den nye
våtromsnormen. To reha-
literte bad og et rom for
varmtvannsbereder er kal-
kulert til mellom 160 000 og
200 000 kroner. Oppussing
av et vanlig bad koster fra
10 000 til 70 000 kroner.

Ombygningen av de tre
ommene for familien på
Røa er satt til fem uker,
inklusive alle fridagene i
mai. Løse fliser fjernes,
gulvet rives opp for å få
nye varmekabler. De
gamle er i «gråsonen». De
begynner å bli sprø, og
håndverkeren plikter å vel-

Pilotprosjektet med våtromsnorm utprøves på Røa. Full rehabilitering av to bad og et våtrom for varmtvannsbereder er kalkulert til 160 000–170 000 kroner. Hovedentreprenør er rørlegger Thomas Larsen (t.h.) mens Calle Andersen står for murerarbeidet. Neste gang er det kanskje mureren som er hovedentreprenør.

der, får vi ingenting dekket
av forsikringen. Vi er en
familie på fem som dusjer
mye. Flisene begynte å løs-
ne og vi fant det nødvendig
med oppussing av bade-

til. Materialer og hånd-
verksmessig utførelse ga-
ranteres. Riktignok blir
oppussingen dyrere enn
beregnet. Men til gjengjeld
slipper vi alt ansvar og om-

kan følge med i arbeidet
fra dag til dag. Også valg
av fliser og sanitæranlegg
kan vi få hjelp med. Å kun-
ne overlate ansvaret til
håndverkere man kan stole

ønsker og behov når det
gjelder modernisering av
baderommet innenfor en
gitt økonomisk ramme, av-
talt fremdrift og dokumen-
tert kvalitet. I dette første
prosjektet er en autorisert
rørleggermester, Knut Lar-
sen A/S, hovedentreprenør.
Men ifølge våtromsnormen
kan hovedentreprisen også
gå til andre typer håndver-
kere.

Video

Fra alle faser i prosjektet
blir det tatt opp videofilm
som skal brukes til infor-
masjons- og undervisnings-
formål. Hvor mange av
landets ca. 1200 rørlegger-
bedrifter som ønsker å bli
autorisert for våtromsnor-
men, er vanskelig å si.

Når normen blir innført,
er ennå usikkert. Den kom-
mer vel litt etterhvert, sier
prosjektleder Ole Larmerud
i Norske Rørleggerbe-
drifters Landsforening til
Aftenposten.

– Viktig for å få gjen-
nomført normen er at forsik-
ringsselskapene kommer
inn. Et våtrom bygget etter
våtromsnormen bør få po-
sitive konsekvenser for
byggherren i form av lave-
re premie eller egenandel.
Dette krever en grundig do-
kumentasjon fra den an-
svarlige totalentreprenør,
sier Larmerud.

Det første BVN-badet i
1992 – «testing av forslag
til anvisninger»

Sertifikat

BVN BYGGERANSJENS
VÅTROMSNORM

Eigenrettigheter og forbehold

Ola Norman
(navn)
01.01.1975
(fødselsdato)
er sertifisert etter Byggeberansjens
våtromsnorm, BVN

Sertifikat nr: 2002A200000
Utstedt: 01.01.2002
Oppgjort: 01.01.2004

Utstedt av: FAGRÅDET for våtrom, FTV
www.ftv.no

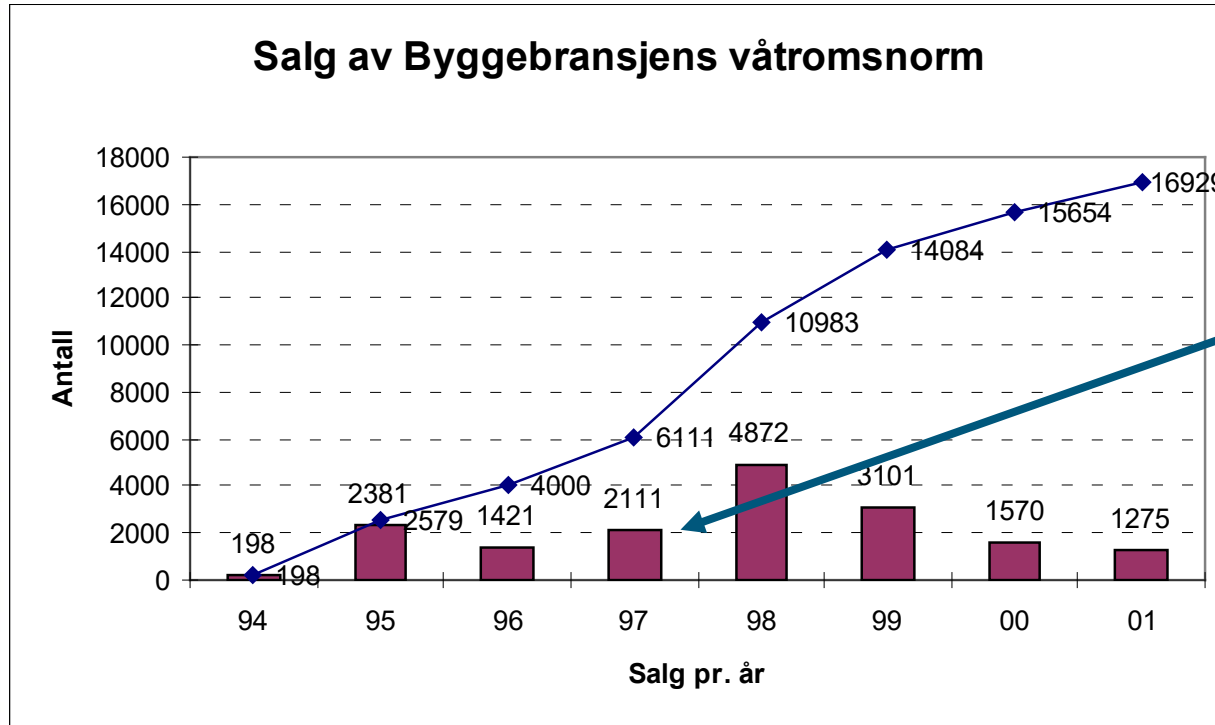
A1	Betonggulv	Isolering, forkløst, armering	
	Masse		
A2	Malinglaget	Prøvetegnelse	
	Maler		X
	Takler		
A3	Rør	Rørlegger	
A4	Elektrisk	Elektriker	
A5	Tømmerskikk	Tømmer	
	Skisseløst		
B	Ledelse av prosjektering og utførelse		
C	Takst		
D	Instruktør		

GODKJENNINGSKATALOGEN AV MARS 1998:

ANSVARSRETTEN FOR LEDELSE AV VÅTROMSARBEIDER (UTF/KUT. 260.2).

”.....VED SENTRAL GODKJENNING KREVES KURS I VÅTROMSNORMEN ELLER TILSVARENDE OPPLÆRING (MODUL 2) FOR GODKJENNING I DENNE KODEN”

3 Våtrom

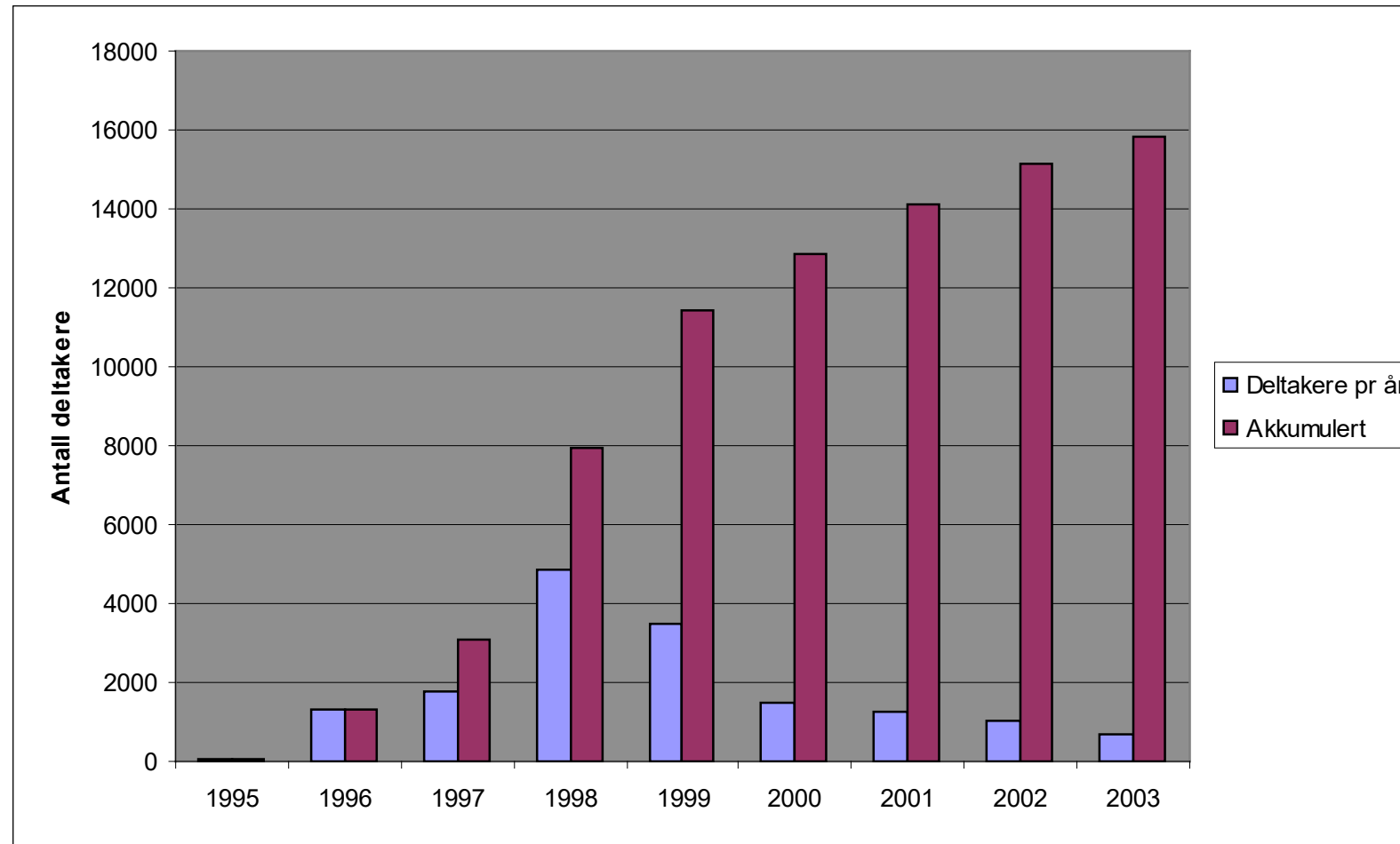
Fuktømfintlige materialer som sponplater og linoleum bør ikke brukes i våtrom. Se også *Byggebransjens Våtromsnorm* utarbeidet av Fagrådet for våtrom med sekretariat ved Byggforsk.

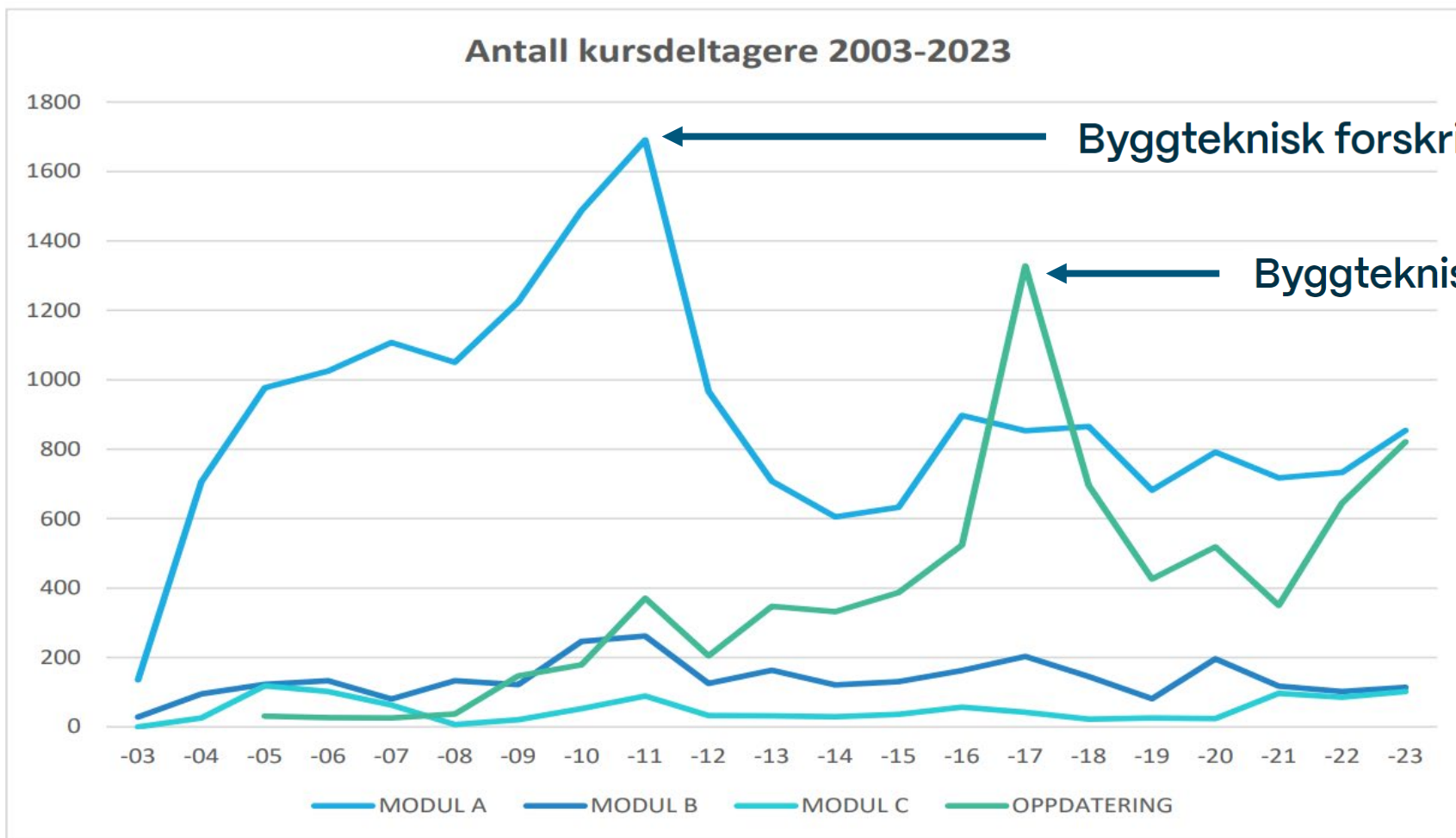
I følge den tekniske forskriften skal bad og vaskerom ha sluk. Sluk i gulv må være festet i gulvet på en slik måte at det ikke oppstår bevegelse mellom duk og underlag. Det må være tilfredsstillende fall på gulv mot sluk. Tilfredsstillende fall vil være 1:50 minst 0,8 m ut fra sluket.

Våtrom må ha vanntett gulv med mindre indre installasjonene i rommet utføres slik at vannsøl til gulvet normalt ikke vil forekomme. Tilfredsstillende utførelse vil være sveiset plastbelegg eller keramiske fliser med membran. Gjennomføringer i membraner o a bør utføres med spesiell omhu, slik at funksjonen opprettholdes.

Fordi våtrom skal være tørre

GRUNNKURS VÅTROM – UTVIKLING DELTAKERE DE FØRSTE ÅRENE

Grafen viser antall kursdeltakere på modul A/B/C og Oppdatering 2003 - 2023

Godkjent etter våtromsnormen

Fagrådet for våtrom har delt ut godkjenningsbevis til den første gruppen på 16 godkjente bedrifter etter Byggebransjens våtromsnorm. Det var leder av fagrådet Jan Petter Hammerø som sto for den formelle tildelingen i NHOs lokaler på Majorstua i Oslo. Godkjent bedrift beviset er resultatet av et krafttak mot våtromsskader som hele byggebransjen står bak.

lom alle som er involvert i byggeprosessen, og at bransjen legger vekt på informasjon og opplæring.

Fra venstre leder av Fagrådet for våtrom, Jan Petter Hammerø, tømremester Haakon Tronrud i Tronrud Bygg AS, tømremestrene Jan Tore Haare og Tore Haare i Tore Haare A/S under tildelingen av godkjenningsbevisene.

Nå blir det tette våtrom: GODKJENTE BEDRIFTER FÅR BEVIS SOM FORTJENT!

Mandag 12. mai kl. 1530 deler Fagrådet for våtrom ut godkjenningsbevis til den første gruppen av godkjente bedrifter etter Byggebransjens våtromsnorm. Begivenheten finner sted i Vinterhaven i NHOs lokaler på Majorstua.

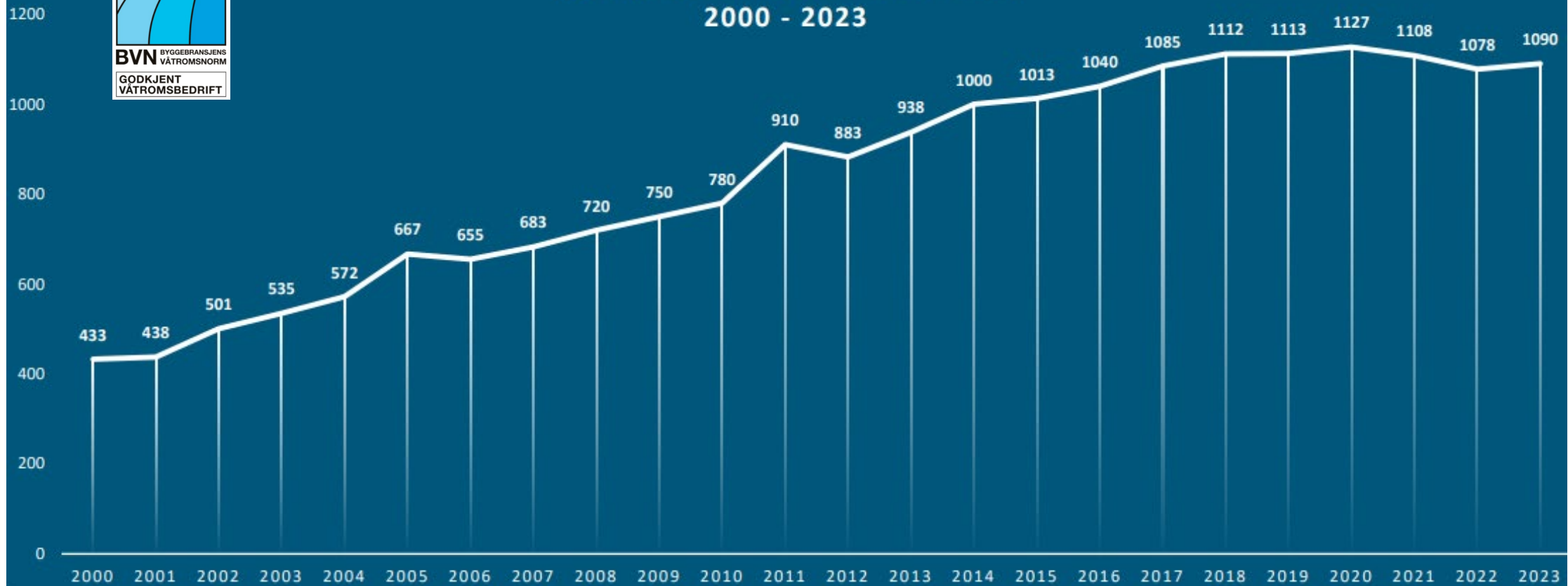
De første Godkjente våtromsbedriftene (GVB) 1997

Firma	Adresse	Postnr	Poststed
a/s Varmeanlegg	Sofienberggt 55	0502	OSLO
Brødrene Bastiansen AS	Boks 44 Bjørndal	1214	OSLO
Brødrene Bastiansen AS	Boks 44 Bjørndal	1214	OSLO
Flis & Bad A/S	Husebysletta 19	3400	LIER
Gjestvang Rør A/S	Lachmanns vei 55	0495	OSLO
Gravdal Byggsenter A/S	Boks 147	6801	FØRDE
Ing. Knut Larsen A/S	Sørkedalsvn 238	0754	OSLO
Kolbjørn Wold & Sønner AS	Slørveien	2260	KIRKENÆR
Orkdal Varme og Sanitær A/S		7320	FANNREM
Sig. Halvorsen A/S	Boks 1011	4301	SANDNES
Stein Johansen A/S	Rådhusplassen 15	1430	ÅS
Th. Johansen & Sønner A/S	Bryggerigt 42	2300	HAMAR
Tore Haare A/S		3330	SKOTSELV
Trond Foss AS	Østensjøvn 68	0667	OSLO
Tronrud Bygg AS	Boks 1250 Flattum	3501	HØNEFOSS
Trønderrør AS	Melkeveien	4650	VERDAL
Sanitær & Varmeværte			

De 16 første

GODKJENTE VÅTROMSBEDRIFTER 2000 - 2023

OBLIGATORISKE OPPDATERINGSKURS

- Modul A – fra 2015
  - Modul B – fra 2023
  - Modul C – fra 2025
-
- Kursing skjer gjennom godkjente kursarrangører
  - FFV digitalt oppdateringskurs fra 2015

HAR BVN FØRT TIL BEDRE VÅTROM?

- ca. 30.000 nye bad i Norge
- ca. 120.000 bad gjennomgår en større eller mindre rehabilitering/oppgradering årlig (ROT)
- Fagrådet for våtrom er overbevist om at BVN har medført til en betydelig kompetanseheving og har medført til bedre bad/våtrom

Bakgrunnen for dette er:

- **Styrket flerfaglig kompetanse gjennom BVN og i kursingen av BVN**
- **Ca. 16.000 brukere av den heldigitale BVN som oppdateres 2 ganger i året**
- **Ca. 37.000 har tatt modul A, B eller C kurs gjennom FFV siden 1996, og dermed fått en innføring i valg av løsninger og materiell sett i et flerfaglig perspektiv gjennom BVN.**
- **1.100 GVB bedrifter, som har forpliktet seg til å følge BVN og bruke sertifiserte prosjekterende og håndverkere**

FAGRÅDET
for våtrom

